

STOCKHOLMSKÄLLAN

► LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN: www.stockholmskallan.se

Så kom kranvattnet till stan

■ ■ Stan är full av vatten. Under 1800-talets mitt kom man på tanken att föra in vattnet i hus och hem.

Text: Mariann Odelhall

Under mitten av 1800-talet började idéer om vattenförsörjning i Stockholm att växa fram. Kaptenen för Kungliga Väg- och Vattenbyggnadskåren Fredrik W Lejonancker fick i uppdrag att utarbeta ett förslag för att förse hela staden med vattenledning.

Efter att ha studerat förhållandena utomlands skriver han:

”... våra utmärktare Läkare i allmänhet; och de underlåta säkerligen icke att meddela upplysningar som visa nyttan, för att ej säga nödvändigheten, af sanitära åtgärder i vår hufvudstad, kanske den enda större stad i den civiliserade världen, der mortaliteten är större än nativiteten, hvartill väl flere orsaker bidraga, men säkerligen i första rummet en temligen allmän osnygghet?”

Han konstaterade också att sjukdomar och orenlighet minskat i stora delar av England och på kontinenten efter att vattenledning anlagts. I sitt förslag hänvisar Lejonancker till hur Stockholm kan bli en renare stad och hur man kan minska barnadödligheten samt höja genomsnittsåldern. Han påvisar också fördelar för industrin och inte minst

genom anläggandet av vattenposter för att kunna släcka bränder. Den 9 juni 1858 togs beslut i frågan om vattenledning i Stockholm och redan i juli samma år igångsattes arbetet.

Vid Skanstull invid Årstaviken byggdes ett vattenverk med filterbassänger.

Huvudledningen växte fram från Årstaviken, i Götgatan över Slussen, i Stora Nygatan, Myntgatan och Slottskajen, över Norrbro till Gustav Adolfs Torg där den förgrenade sig till Drottninggatan och Regeringsgatan.

Efter tre års arbete invigdes den första etappen 1861 med vattenverket vid Skanstull och en reservoar på Rackarbacken, nuvarande Årstalunden samt ett 30 km långt rörnät.

Under slutet av 1800-talet hade vattenledningsverket byggts ut till 190 km och flera vattenreservoarer har anlagts.

Barnadödligheten sjönk från 1850 till 1890 med cirka 60 procent.

På fotografiet läggs en huvudvattenledning ned i Norrström. I bakgrunden byggs det nya Riksdagshuset. Monumentalbyggnaden upptar större delen av Helgeandsholmen, där tidigare Hovstallet och en del äldre bostadshus låg. Huset uppfördes 1894–1906. Byggnaden med torn till höger i bilden är rannsaksfängelset vid lilla mynthustomten, Myntgatan/Myntgränd, i Gamla stan, uppfört 1852. Fängelset byggdes enligt tidens tankar i sann humanitär anda som cellfångelse. Cellsystem var ett stort framsteg som så sent som 1841 revolutionerat Sveriges fångvård.

” Upplysningar som visa nyttan, för att ej säga nödvändigheten, af sanitära åtgärder i vår hufvudstad.

VATTEN PÅ VÄG. Mycket händer i huvudstaden. Här läggs en huvudvattenledning ned i Norrström. I bakgrunden byggs det nya Riksdagshuset.

FOTO: STOCKHOLMSKÄLLAN